

nego pravilo. Imenice ženskoga roda tipa *stvar* neplodna su kategorija i one u se ne primaju nove imenice ako nisu izvedenice na *-ad* i *-ost*, i zato se ženska imena kao *Ines, Nives, Mercedes* i ženska prezimena na *-ić* ne sklanjaju, a ona na *-a* sklanjaju, kao i sve druge imenice ženskoga roda na *-a*.

Pozdravljam lektore koji nastoje izaći iz anonimnosti, želim im uspjeha u radu, ali da bi mogli napredovati, iz ovoga bi mogli izvući određene zaključke, tj. da za dobro poučavanje treba:

1. čitati stručnu literaturu,
2. čitati je s razumijevanjem,
3. skupljati primjere,
4. bar tri puta više znati od onoga što se izlaže.

Lektori bi morali dolaziti i na stručne skupove, a posebno na sastanke Zagrebačkoga lingvističkoga kruga.

A najbolje bi bilo da se početnici javljaju u stručnim časopisima gdje ih urednici mogu upozoravati na nedostatke, poučavati ih, i kad se tako nekoliko puta pod stručnim nadzorom s uspjehom otisnu u stručni javni svijet, onda će im porasti i pojačati krila i za druge slične pothvate.

Stjepan Babić

Litra i izvedenice

Priređujući četvrto izdanje *Hrvatskoga pravopisa*, autori su se našli u nedoumici kad su uz kratice za mjerne jedinice obujma morali staviti njihove pune nazive. Iako se u hrvatskoj upotrebi znać i imenica *litar*, nije bilo kolebanja da je normativni lik samo *litra*. Nevolja je u tome što se izvedene jedinice često pojavljuju u muškome rodu, *centilitar*, *decilitar*, *hektolitar*, a neprilično je da osnovna jedinica bude u jednome rodu, a njezine izvedenice u drugome. Dati pak sve u ženskome rodu, učinilo nam se da bi bilo određeno nasilje u jeziku. Jednostavnije bi bilo da priručnici mjernih jedinica imaju određeno kako treba biti, ali u više takvih priručnika izvedenih jedinica jednostavno nema. Pogledao sam u djela: T. Cvitaš i N. Kalay, *Fizičke veličine i jedinice međunarodnog sustava*, Zagreb, 1975., K. Ražnjević, *Fizikalne veličine i mjerne jedinice*, Za-

greb, 1985., Z. Jakobović, *Leksikon mjernih jedinica*, III. izdanje, Zagreb, 1991. To se može smatrati nedostatkom tih priručnika. Nakon savjetovanja s kolegama odlučili smo se za *centilitra* i *decilitra* (ž. r.), a da dvojstvo bude za *hektolitra* i *hektolitar*. Prije smo zamolili g. Z. Jakobovića da nam kaže što on misli o tome, on nam je odgovorio u smislu u kojem smo to već riješili, ali zbog zanimljivosti objavljujemo i njegovo mišljenje.

Stjepan Babić

Litra i izvedenice

Litra je naziv međunarodno dogovorene i u Hrvatskoj zakonite mjerne jedinice obujma¹, kojoj iznimno pripadaju dva zakonita znaka, uspravno verzalno ili kurentno slovo (L, l). Po određenju je litra poseban naziv za kubni decimetar ($L = dm^3$, te je formalno iznimno dopuštena jedinica koja ne pripada Međunarodnom sustavu. Od litre se mogu tvoriti decimalne jedinice pomoću zakonitih decimalnih predmetaka, te druge izvedene jedinice.

Litra je kao i *libra* bila naziv starih rimskih mjernih jedinica mase (težine), poslije obujma pa i novca, a porijeklo joj je u grčkom i latinskom jeziku². U hrvatskom se jeziku *litra* pojavljuje većinom u ženskom rodu, rijetko u muškome (*litar*), ali se izvedene decimalne jedinice češće pojavljuju u muškome rodu (*decilitar*, *centilitar*, *hektolitar* i dr.)³.

Među najstarijim spomenima litre na hrvatskome jeziku jest ono iz doba Dubrovačke Republike gdje se za *rimsku libru* na hrvatskom rabi samo *litra*⁴, a jednako je tako i u Belostenčevu *Gazo-*

¹ Zakon o mjernim jedinicama, *Narodne novine* br. 53 od 18. lipnja 1993.

² Zvonimir Jakobović, *Leksikon mjernih jedinica*, Skolska knjiga, Zagreb 1991.

³ Zvonimir Jakobović, Mjerne jedinice u hrvatskom jeziku i pravopisu, *Jezik* br. 1, 1993.

⁴ *Opća enciklopedija JLZ*, sv. 5, 1979.